

GERGYÉNÉ SZAKÁLY GEORGINA közösségfejlesztő a vasvári Nagy Gáspár Kulturális Központban.

Pintér György: *Plutyka, kajmó, dödölle*

Szokások és hagyományok a Vasi Hegyhát szívében, Gersekaráton

„A hagyomány olyan a társadalom és az egyes ember életében, mint a folyónak a medre: keretet ad az élet folyamának, viszont így messzebbre lehet jutni.” (Csörgő Zoltán)

Thomas Mann nagy regénye, a „József és testvérei” kezdődik azzal a gondolattal, „Mélységes mély a múltnak kútja”, aminek a második részét, Pintér György könyvsorozatának összefoglaló címéül adta.

Globalizálódó mindennapjainkban bármilyen népmesereti anyag legfőbb célja, hogy segítséget nyújtson gyerekeknek és felnőtteknek abban, hogy a szűkebb közösségének kultúráját el tudja helyezni az európai kultúra összességében.

A szerző tanárember, aki jó pedagógiai érzékkel tanítványait is segítségül hívta az adatgyűjtéshez, akik bizonyára kezükbe is veszik, és el is olvassák a kötetet, s így őrződnek tovább a hagyományaikban, hiedelmeikben, hitvilágukban rejlő közösségi értékek, az adatgyűjtés közösségi élménye.

A cérnafűzött, kemény borítójú kötet fedlapján a címet olvasva, gasztronómiai tartalomra gondoltam. *Plutyka, kajmó, dödölle*. Az én felnevelő vidékemen, a Sorok mentén, Sorkikápolnán a szülőfalumban is mindenki ismerte a kelkáposztából készült ételt a plutykát, és a mára már egyre nagyobb népszerűségnek örvendő egyszerű, tájjellegű étet, a dödöllét.

A kajmó? A kajmó nem étel, hanem olyan eszköz, aminek a vége meg

van görbülve! Fa kajmók, melyekről a dohányfüzerek lógnak. Mészárosok vas kajmói. Juhászok kajmója, azaz kajmós botja.

A kötet a szerző előszaván túl, nyolc nagyobb fejezetre tagolódik. Az egyes fejezetek világos struktúrája az előzetes áttekintést segíti elő, keretbe foglalja a szokásokat, hagyományokat. A lakókörnyezet leírásától, annak a tájnak a bemutatásától, ahova a gersei és karátföldi emberek beleszülettek, juttat el a szerző a földi létünk utolsó állomásához, a temetésről szóló fejezetig. Az elindulástól a megérkezésig a kötetből megismerhetők, az egykori falusi élet mindennapjai, hiteles, esetenként néprajzi értékű képet kapunk a hajdani szokásokról, a paraszti élet nehézségeiről és örömeiről, az évszakkal együtt változó mezőgazdasági munka menetéről.

A kötet illusztrálása szépen kidolgozott. Visszatérő illusztráció a kötet 5. oldalán és a 145. oldalon, a Gersekaráton 1884-ben épített, gazdag vésetű gerendaház két motívuma. A szívformából ágazó, nyíló virág és a kétfülű cserépből kinőtt virág. A díszítő mintázatok jelentésének magyarázatát is megtudhatjuk Pintér György kötetéből. Rajzokon, eredeti fotó felvételeken mára szinte ismeretlen tárgyi világ elevenedik meg előttünk. Megismerhetjük a *vonyigót* (a téli rakományból kisebb mennyiségű széna vagy szalma kitépésére alkalmas horgot, kb. 1,5 méteres nyéllel), a *lapickát* (a mángorlófát, sújtófát, ami valószínű

a lapockacsonttal hasonlatos kiszélesedő faeszköz formájából fakadó név), a *pemetet* (a seprő szerű, kenyérsütő kemence takarításához használatos szerszámot).

A könyvben a mondat szerkezetek jól érthetőek. A jeles napokhoz kapcsolódó egyes hagyományos szövegek régies kifejezéssel vannak lejegyezve. Ezeknek a szövegeknek a szókinccse alkalmat teremthet arra, hogy generációk együtt értelmezzék, bogozzák a kifejezéseket.

A kötet záró részében eredeti szövegű dokumentumokat ismerhetünk meg.

Pintér György munkája a Vasi Hegyhát, Gersekarát küzdelmes múltján keresztül üzen a jelennek, s jövőnek: vagyunk, élünk, megkapaszkodunk.

„A hagyomány olyan a társadalom és az egyes ember életében – mondja *Csörgő Zoltán* hagyománykutató, kulturális antropológus –, mint a folyónak a medre: keretet ad az élet folyamának, viszont így messzebbre lehet jutni.”

Pintér György kötetét lehet az útravaló mindnyájunk számára, az út, amin visszamehetünk önmagunkhoz, akár Kőszeg hegyalján, akár a Sorok mentén, a Vasi Hegyháton, bárhol e kis hazában.

(A könyvet kiadta a Gersekarátért Baráti Kör Gersekaráton, 2011-ben, 147 oldalon.)

A könyvismertetés megjelenésének első helye: *Vasi Szemle* LXVI. évfolyam (2013) 5-6. szám.)